

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendő.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8 Kor
Félévre	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A jus placeti a Státusgyűlésen.

Több oldalról hozzánk intézett felhívásoknak engedve, végre szóra tesszük azt a homályos és aggodalmat keltő kijelentést, melyet Dr. Farkas Lajos egytanár, Státusunk tb. előadója tett a november 17.-i státusgyűlésen.

A jelenlévő státusképviselőket többi között az érintette kinosan, hogy tb. előadónk a jus placeti vitás kérdésnek vallotta, mely ellen Státusunk épen a dolog problematikus természeténél fogva nem foglalhat állást a kormányhoz teendő felterjesztésében.

Annál nagyobb súllyal esik latba e kijelentés, mert olyan férfiu ajkáról hangzott el, kinek jeles, tudományos készütsége, a katolikus közügyek terén kifejtett évtizedes, érdemes munkássága épen Erdély kath. közönsége előtt nem lehet titok. Ha a jus placeti-t Farkas Lajos

vallja vitás jognak, az megdöbbenő és meglepetéstartó egyúttal.

Annaira ellenkezik a jus placeti az Egyház-szervezetével, missziójával, amennyire szöges ellentétben áll a gondolat-szabadság és gondolatközvetítés manapság bevett gyakorlatával, hogy elfogulatlan kultúrember nem tekintheti problematikusnak.

Azok az isteni jogok, melyeket az Egyház hordoz, az Evangelium tanításának, megvédésének joga, nem tűnnek korlátozást semmiféle társaság részéről. E téren minden korlátozás jogfosztás és erőszak. Pápai encyklikákat, bullákat, püspöki körleveleket elfogni, pecsétjeiket feltörni, a leveleket visszatartani, több mint a levéltitok megsértése. Erőszakos elszakítása a Szentatyának vagy a megyés püspöknek híveitől, beleszólás a tanítás, a lelkek vezetésének isteni jogába.

Megbénítása egyúttal annak az isteni misszióknak, melyben az Egyház fejének, püspököknek lelkiismeretbeli kötelességek

eljárniok. Az erős, expansiv munka a cselekvés szabadságát tételezi fel. Bilincsekben nem lehet versenyt futni! Az Egyház nem adhatja elég készséggel az Evangeliumot s nem védheti elég hatásosan egy természetfölötti rend igazait, ha mindenütt rendőrségbe ütközik. Nem élhet virágzó életet, ha püspökeit liberális miniszterek válogatják ki, informatív vagy disciplináris intézkedéseit bürokraták cenzurázzák.

Az Egyház tanító hivatalának, világra szóló küldetésének isteni joga van a cselekvés szabadságához.

Ezzel szemben semmi társulatnak nincs joga a korlátozashoz.

Egyébként oly távol állunk 1848. március 15.-e óta az efféle ellenőrzéstől, hogy a történelem erőszakos meghazudtolása, a rohanó világkerék megállítására lenne a jus placeti! Ma minden kis ember szétvetheti a világba gondolatait, vajjon a pápának annyi joga se legyen,

TÁRCA.

KÖNYVEK KÖZÖTT.

Megterések.

Irtá: Agner Béla.

Aki a csillogó külsejű könyvek tömkelegén áttekint s a ragyogó fölszín mellett a tartalom fölött elmélkedik: új folyamatokat fedezhet fel az egész Európa modern irodalmában. Egy-egy poéta, jónévű prózáiró avagy a bölcsesség tudományával foglalkozó szellemi fejlődése a legtöbb esetben fokozatos fejlődést kezd mutatni, s azután, amint napjaink igazolják: homlokgyenest, gyökeresen megváltozik.

Sajátságosan egyszerre, szinte erőszakosan áll be az újjáalakulás, a tisztulás.

Néhány napja, hogy a Szent-István-Társulat kiadta Erdős René új könyvét: „Arany venter” a címe. Aki olvasta e lobogó lelkű lány

előbbi verseit, csodálkozva s felve fog a versekhez. Pompás verselőkésszeggel jelent meg mindig a könyvpiacra, vagy a hírlapok, folyóirások hasábjain, de távol állott a keresztény főfogás tiszta és magasztos légkörétől. Az életnek, a test életének volt ékesszavú költője. Annyi hűron csendült meg kobozán a perzselő szenvedélyek szava, a heves izgalomban gyötördő érzések követelődése, hogy erős tehetségének elismerése mellett kérdés toltat ajkunkra: lehet egy nőnek, leánynak ilyen hangon írnia?

Erdős René irt sokat s elment tanulni, látni Italiába. Megjárta Róma földjét s vázlatai, melyek az örök városban tartózkodását kísérték, mind a komoly érdeklődés hangján szólanak. Talán erősen megfogta szívét a vértanuk vérével bőven itatott szent helyek hangulata, talán az ő számára egy esőp az azokból az ő lelkén száradt föl. Legalább ezt bizonyítja az új kötet Aranyventer.

Nagy lelkitisztulásnak a bizonyítéka. Egy teljesen megtagadott mult, melynek minden pompája, bűnös virága bent hervad az aranyventerben. Vissza-visszatér a gyönyörteljes, bűnös

mult, de lelke vívdásai közepette is szabadulni akar tőle az Úrhoz, kibén ő is felismeri a fenéséges, tiszta ideált, ki elől eddig lelke a kavarogó szenvedélyek miatt zarva maradt.

Állandó marad-e az új szellem verseiben, nem tudjuk megjósolni, de hisszük, hogy ő is meggyőződéssel s tántorítatlanul halad utján, noha máris szórják ellene mergezett nyilaikat a régi, s az ultramodern irodalmi berkek harcossal. Minden áron megvetést, elidegenedést szeretnének kelteni ellene.

Ebben a sorsban részesült azonban legújában a francia prózának egyik nagy mestere, Paul Bourget is. Maupassant, Zola tanítványa, kibén a dekadentizmus tipikus képviselőjét láhattuk. Szinte csodáltuk, hogy a Bourget-fele hatalmas analízis tehetséget mint teszi minduntalan rabjává egy-egy házasságiörés, melynek méltó keretétül a francia középosztály hités erkölcsnelküli szárnalmas vonaglását rajzolta.

Utolsó regényei közül pár év előtt jelent meg „Egy válás története”. S ebben benne van Bourget gyökeres átalakulásának vívdó, a keresztény igazságokért epedő lelkének tükre.

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.”

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

amennyi nálunk minden felelőségnélküli szürke embernek van?!

Oly kizártnak, olyan antikulturálisnak látjuk mi a jus placet, hogy nem tudjuk elhinni a hozzánk intézett felszólalásokat. Nem tudjuk elhinni, hogy Farkas Lajos olyan értelemben használta a neki imputált szavakat, ahogy státusképviselőink értették, amilyen idegenszerűen, kínosan hatnak.

Tb. előadónk bizonyára talál módot arra, hogy a státusképviselők katolikus érzületét megnyugtassa s az esetleges félreértést eloszlassa.

(—)

A katolikusok egyetemes védőszövetsége.

Ilyen szövetség eddig még nincs, de hihetőség rövidesen lesz. A kérdéssel foglalkoztak a salzburgi nemzetközi Mária-kongresszuson és ugyan ez a kérdés tárgya volt az angol katolikusok 1933. évi gyűlésének. Itt P. Duwling C. M. mondott igen figyelemre méltó dolgokat az alakítandó „Internacional Catholic Defence Union”-ról. P. Duwling szerint a francia, portugál, spanyol és olasz állapotok feltétlenül szükségessé teszik a katolikusok egyetemes szervezkedését, mert csak ez az egyetlen módja a szabadkőművesek világhatalmának ellensúlyozására. Lepjenek összekötetésbe a világ összes katolikusai és a sajtó útján védekezzenek a naporkint ellenük vezetett nemzetközi sajtóhadjárat ellen. Egyelőre nem volna támadó, csak védőszövetség. Elvegre a katolikusokat is megilleti a jog, hogy az ellenséggel szembe pajzst emelhesse.

Az egyetemes védőszövetség megalakítása nem is ütközik semmi különös akadályba. Németország, Belgium, Svájc, Hollandia és a többi országok hatalmas katolikus kath. szövetségei, az ir katolikusok angol és ausztráliai szövetségei, valamint az amerikai „Hights of Columbus” nagyon megkönnyítene a terv megvalósítását. Csak állandó érintkezést és összeköttetést kellene létesíteni köztük. Amit az egyes országok kath. szövetségei külön-külön nem bírtak, vagy csak nehezen tudtak elérni, azt most egy egységes és az egész világot átfelőlő hatalmas szervezetben igyekeznek megvalósítani.

Duwling igen érdekes példákkal igazolta, illusztrálta egy ilyen szövetségnek hasznát és jelentőségét. A többek közt megemlítette, hogy mikor a francia szabadkőművesek első támadásukat intézték az Egyház ellen, több száz Canadai asszony kijelentette, hogy nem vásárolnak több francia portékát. Hát még mi lenne akkor, ha néhány nap alatt az egész világ katolikusainak milliói tennék ezt a fogadalmat. Egy ilyen bojkott egyszerre tönkretenné Franciaország kereskedelmét, s bizony kérdéses volna, hogy a többnyire üzérkedéssel foglalkozó szabadkőműves urak nem változtatnának-e politikájukon.

Az igazság védelme is megköveteli egy internacionális védőszövetség szervezését. Türelmetlen állapot, hogy a föld kerekéjét behalózó, egy adott jelle egymást megértő forradalmi sajtó hazug hírekkel tömje, tévesen informálja a művelt világot. Ott volt a Ferrer-ügy, most itt van a portugálok rabló forradalma. A magyar szabadkőműves sajtó kitűnő összeköttetést tart fenn a külföldi testvérekkel. Velük szolidaris az Egyház porig tiporásában, s ugyanakkor ártatlanul megölt emberek védelmére nincs egyetlen szava.

Hogyan magyarázták

a protestánsok

RUVILLE megtérését?

Midőn híre ment, hogy egy tudós protestáns egyetemi tanár visszatért az anyaszentegyházba, gyönt és áldozott, azonnal kutatni kezdtek hívek és hitetlenek, hogy mi lehet a különös jelenségnek az oka. A hívek közül sokan azt mondták, erre nézve legjobb lesz megkérdezni magát Ruville-t. Mivel pedig Ruville „Vissza az Anyaszentegyházba” c. művében elég világosan kifejtette megtérése okait, az ott nyert válasszal beérték és nem kutattak tovább. Voltak azonban, különösen a protestánsok között sokan, akik újabb és újabb elemeket hoztak forgalomba Ruville megtérése okairól. Ezeket a szentenciákat maga Ruville tanár gyűjtötte össze s újabb könyvében, melynek címe: „Das Zeichen des rechten Ringes”, a 131—133. oldalakon foglalja közre.

Nagyon érdekeskedő kedvéért szóról-szóra közöljük Ruville könyvének szövegét:

„Igen figyelemreméltó, hogyan igyekeznek ama iratok szerzői áttérésemet kimagyarázni. Ez egyszer egészen szokatlanul kedvező álláspontól figyelhetjük meg a protestáns kutatási módszert és tehetjük próbára megbízhatóságát.

Isteni kegyelemnek természetesen nem volt szabad közreműködnie. A szabadgondolkodók előtt egyáltalában nincs ilyen, a hívek — legalább ebben az esetben — semmit sem akarnak tudni róla, mivel a kath. Egyház egy győzelmeről van szó. Hogy én a catholicizmust pártatlan kutatás nyomán ismertem fel igazságnak, a világ minden kincséért sem volt szabad bevallani. Eképen a „tárgy világos” megoldás érdekében a kérdésnek néhány megoldását már alap-

Olyan igazsággal s erővel állítja elénk a fölforgatott, megzavart lelkiigényű francia életet, hogy irásából látszik az a mélyperspektívájú küzdelem, melyben jó maga is megistült. Nem volt s nem maradt egyedül. A homeroszi hangulatok mesteri prózáirója Anatole France avagy Francois Coppe mind megjárták a megtérés kigúnyolt, de nyugvást és új világokat föltárhozó útját.

A dánok nagy regényírója Jörgensen ifjú éveiben atheista s mindenütt kedvelt költő. Amsterdam egyik csöndes utcájában kóborol, amikor az esteli Ave Maria megrezdíti az ő szívének is húrjait, melyeket erővel engedett berozsdásodni. Ez az Istenlét megáldott poéta elmondja azt a viharzó lelkifolyamatot, amely az igazság felé vezetete. Mostanában pedig színes képzeletében a szentek s többek között Assisi szt. Ferenc poétikus, bensőségei alakját jeleníti meg. Az olasz föld, a kereszténység főléségei alakjai a kortörténelem pontos ismeretével, hittel s szeretettel megrajzolva kerülnek ki tolla alól.

Mi az oka e feltűnő változásoknak? A reklam, vagy a megfakult költői nimbusz kifényesítése az üzlet kedvéért? Ezt szokták ugyanis fölhányortgatni, kiknek fáj az előretérés.

Jobbán megfelel a XIX. század nagy moralistája Carlyle: „Minden emberi lélek, ha még oly mélyen sülyedt is a sötétségbe, szereti a fényt; ha a fény egyszer kigyúlt, elterjed minden irányban”. Ez a megtérések igazi oka. Vágy az igazság felé. Az eszmények örök szépségének fölismerése nagy tanulságokat rejt magában s talán ezek miatt állapította meg a

nemrég elhalt Vogue, Zola és tanítványai a dekadentizmus esődjét.

Nagy mozgalmakban élünk. Az elmék vágyódnak a tiszta, a nemes, az igaz felé. Ez a vágy erős és szeleskörű. Ezért jutalmazták meg Krisztus gyermekségének legendaszövegét, Lagerlöf Zelmát a Nobel-féle irodalmi díjjal. Ne menjünk messze. Gardonyi Geza gyönyörű bibliai történetei vagy Edmund Rostand romantikája, akár a Maeterlinck symbolizmusa nem erről tanulmányozhatunk? A huszadik század a műszaki csodák ideje s emellett követeli a lelki megszabadulást és fölemelkedést.

Nemcsak az irodalom mutatja föl mind nagyobb számban sok jelenségét megtérését, hanem a tudomány is. Csak a mult esztendőben keltett óriási csodálatot — amihez természetesen sok gánes is fűződött — Ruville Albert hallei egyetemi tanár megtérése. Protestáns embernek nevelték, de mint tudós igazi érdeklődéssel keresi történelmi tanulmányaiiban az igazságot. Így eljut arra a megdönthetetlen tényre, hogy csak a catholicizmusban lelheti föl. Buzgó katolikus lesz s az anyaszentegyházba visszatérteiről vallomást ad ki, melyben gyönyörű és értelemmel teljes rajzban ismerteti hitét, mely a modern ember a tudós meggyőződésén alapszik. A mult év novemberétől tizenhét kiadást kapkodott széjjel Németország s a napokban Péter Antal dr. fordításában magyar nyelven is megjelent.

Érdekes, hogy őt is az irodalom vezeti a katolikus igazságok ösvényére. Lelkét megrázza, vágyakkal s a megértés utáni szomjúsággal tölti el Dante isteni színjátéka. Folytatja Harnack,

Weiss Bernát, Hefele s a kiváló Möller teológiai munkáival. A Ruville megtérése nem pillanatnyi, hanem hosszas töprengés, meg rendszeres kutatás eredménye: csak a végső mozzanat fölszínre jutása volt gyorsabb. Emiatt e visszatérés a legértékesebbek közé tartozik, mert a hosszas megfigyelés, az aprókos kutatás közben Ruville a tudós kritikájával vett mérelegre minden hitbeli tényt. Így bőseges alkalma volt a megfontolásra, de épen ez mutatja meg neki, hogy a keresztény eszmeny Krisztus, aki a catholicizmusban él legigazabban.

Ez az általános vágy a megtisztulás után, az irodalomnak, tudománynak és művészeteknek ez a ragyogó hajnalhasadása reménységgel töltheti meg a szíveket. Benne van a haladás záloga is. Ismét csak Carlyle jut eszembe, ki nek szavai a hősről lassankint valóra kezdenek válni. „Megjósolom — úgymond —, hogy a világ megint ösztinte lesz; hívő, hősiességgel teli hősi világ. Csak akkor lesz egyszersmind diadalmas világ is”.

A tizenhét századból maradt rögösze gyanánt kiserített s kiser meg mostanság is a szabadelvék, dekadens és legújabbban az Olaszországban mindent fölforgatni vágyó futuristák világmegváltása. Nem egészséges gondolatok terméke, mivel a modern ember első kötelessége teljes bizalommal a maga megváltásán faradozni; így eljuthat a fénylő igazsághoz, amint az említett nagy írók példát adtak rá s az igazság szeretete maga a kész megváltás.

jában, családokhoz hatatlan intézkedés által eleve kizárták. Csak most lehetett nyugodt ésszel más okokat keresni e ritka esemény magyarázatára. Igazán csodálatos dolgok kerültek eközben napfényre.

Az egyik azt állította, hogy az atavizmus esete forog fenn; elődeim ugyanis Franciaországban katolikusok voltak és így ellenállhatlan hajlam volt bennem a kath. Egyház iránt. Ennek megfelelőleg magyarázták könyvemnek néhány helyét. Ennél az önkényes és bizonyíthatatlan feltevésnél nem vesztegelek.

Atterésemet különösen gyakran tulajdonították katolikus befolyásnak, bárha ez könyvem adataival homlokegyenest ellenkezik. Hogy ebben főbűnösök gyanúja a jezsuitákat hozták fel, ama naiv felfogás mellett, melyet a protestánsok maguknak e rendről alkotni szoktak, magától értetődik. Fájdalom, nem voltam olyan szerencsés, hogy átterési elhatározásom előtt a Societas Jesu akár valamely tagját, akár szellemük valamely termékét ismerem volna. Katolikus körökhöz való egész, nagyon is jelentékeny viszonyaimat könyvemben megjelöltem. Egyebekben csak protestáns forrásokból merítettem. Minden ellenkező állítás egyszerűen leghől kapott.

Különösen megjegyzem azt is, hogy „Vissza az Anyaszentegyházba” c. könyvem megírásánál minden személyi befolyást kiküszöböltem. Könyvem megírásáról legszűkebb családomat kivéve, senkisé, nevezetesen egyetlen katolikus sem tudott semmit, míg az nyomás alá nem került. Csak az egyik rokonomnak mutattam meg az első fejezetet a reávonatkozó hely miatt. Csak a kelenyomatot olvastattam át egy hozzám közelálló lelkesül, hogy az esetleges dogmatikus hibákra figyelmeztessen. De ilyet keveset talált. Egyetlen lényeges változtatás egy Luther ellen irányuló éles kifakadás eltávolítása volt. Ennél a könyvnel épen úgy rendezem a dolgot. Senki nem tudja a nyomás előtt, hogy azt írom, aki a tartalmat valamiképpen befolyásolhatja. Szakértői megvizsgálás azonban a megjelenés előtt feltétlen szükséges, mivel nem vagyok teológus és határozottan akarom, hogy az egyház tanáival teljesen meg egyezően legírjak.

Továbbá azt vélik, hogy engem a katolikus istentisztelet külső fénye vonzott és ejtett meg. Hiszen ez közkeletű felfogás a megtérések körül. Csakhogy én véletlenül épen az egyszerűséget szerettem, pl. a házi ajtósságokat. Megfelelő formákat természetesen én is fontosnak találtam, mivel úgy láttam, hogy az Isten iránti tisztelet megkíván ilyent, de fényre, pompára semmit sem adtam. Hanem a kath. szertartások mely értelme és igazságtartalma, mely a szent fogalmat nemcsak ábrázolja és jelképezi, hanem érzéki módon mutatja és nyújtja nekünk, fényesebb ünnepekkel alkalmával is örömmel hangolták. A világosság a földög, a mely a szent külsőségeken ezerszeresen tükröződik s azoknak természetfeletti fényt kölcsönöz. Ez isteni világítás nélkül az egész csak üres színházi dísz volna. Tehát itt is egy teljesen valótlán indító okkal hozakodtak elő.

Egykori tisztí állásom hoztak fel, hogy lépésemet csupán észszerűnek tüntessék fel. És ezt a szigorú fölé- és alárendeltség, a pontos engedelmisség okozta volna, amely a kath. egyházban van. Azonban nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy ilyen gondolatok és érzelmek teljesen távol voltak tőlem. Épen az a szereteten alapuló viszony, amely az előjárók és alattvalók, keresztény és keresztény között uralkodik, volt az, amely nekem a katolicizmusban tetszett. Az ily gyengéd vonatkozások

a katonai életben nem igen szoktak valami nagy mértékben előfordulni.

Végül gondolkozási restséggel vádoltak meg s azt állították, hogy vallási szempontokból lemondtam az önálló kutatásról s azért vettem magamat alá az egyházi tanítói hivatalnak. Ez már épenséggel szörnyű felfogás egy tudóssal szemben. Ezzel szemben állíthatom, hogy attérésem épenséggel nagyon is eles gondolkozásra indított és kényszerített. Munkahányról nem panaszkodhatok.

Az én esetemben tehát az észszerű, vallásos kutatás, amelynek minden virágát itt be nem mutathatom, tökéletes, rábizonyítható vereséget szenvedett. A kutatás tárgya maga abban a helyzetben volt, hogy nyilatkozhatott azon indító okokról, melyeket cselekedeteinek rugójával felhoztak és valamennyit, mint helytelent, elvetette. Bárha semmiképpen sem akarom állítani, hogy a szabadgondolkodó teológusok épen ilyen könnyelműen járnak el, mint protestáns bírám, hogy adataikat nem sokkal gondosabban indokolják meg, de mégsem lehet tagadni, hogy eljárásuk alapelvei szorosan rokonok egymás között, hogy a kritikusok a teológusoktól tanultak. Már eleve kizárnak bizonyos megoldásokat, melyek a saját világnézetükkel nem egyeznek meg, hogy azután más megoldásokat jól vagy rosszul igazaknak bizonyítsanak. Vajjon merészelnék-e ezt bibliai személyekkel szemben is megtenni, ha még életben lennének és nyilatkozhatnának? —

Reichel.

Miért van drágaság?

1. Társadalmunkban nagyon hiányzik a szerénység, egyszerűség, takarekosság; ellenben kirívó az úrlhatnamság, a többlet mutatás, a könnyelműség, pazarlás. A lelki finomságnál és a műveltségnél többre becsülik a külső fitogtatást. Inkább az adóságot növesztik, semhogy fölös beszerzésekről lemondjanak, — amelyek a kirakathoz tartoznak, — és veszélyeztessék a látzatot. A legtöbben szintén előlegekből élnek, cifra a nyomoruság.

Társadalmi életünk hibái és felszegségei alaposan hozzájárulnak ahhoz, hogy általában nem tudunk olesón élni.

Akárhányszor megtörténik Pesten, hogy a lóhusszékbe, nem a közeli, hanem a távolabb lakók jönek vásárolni, hogy ismeretlenek maradjanak, s hazamenve eltághadassák, hogy lóhús van a szatyorbán. Egyik nagyobb szövetkezetben a vevők különösen kikötik, hogy a szövetkezet cégjegyét a ruhákba be ne varrják, mert nem akarják tudatni a világgal, hogy szövetkezeti ruhában járnak. A többség csak a jobb minőségű husokat rendel és pedig oly nagy mennyiségben, hogy az állat olesóbb húsrészeit veszteséggel kell értékesíteni a kolbász-gyártóknak.

2. Helytelen az étkezési rendünk, mert napjában ötször is étkezünk: villásreggelit, ebédet, uzsonát és vacsorát fogyasztunk. Sokszor nem is azért, mert táplálékra volna szükségünk, hanem csak szokásból, vagy azért, hogy a társadalmi külsőségekben megfeleljünk. Mennyi költés, időpazarlás és munkafecsérlés jár mindennek nyomában! Azt hiszem, igen hasznos dolog művelnek közegészségügyi professzoraink és tanítóink, ha az egyszerű és egészséges táplálkozásra tanítják a népet az iskola padjain és társadalmi uton.

3. Közönségünk nem tud hozzá szokni a póttápanyagokhoz, huskivonatokhoz, stb. Igaz, hogy sok családásnak van kitéve, mert náluk tojásipótlek helyett szárított tökkelet is forgalomba hoztak, de a visszaélések egy jó tápszertörvény meg tudná akadályozni.

4. A főzésben túlságos a pazarlás, mert nem tudnak főzni, sütni. De asszonyaink, leányaink egy része meg bevásárolni se tud. A zsúr illatos levegőjében leszólják azokat, akik bevásárolni a piacra s boltokba járnak stb., stb.

Ne panaszkodjunk tehát, hanem a magunk körében okosabban gazdálkodjunk.

SAJTÓ-ÜGY,

vagy: miért kell nekünk becsületes, jellemes

igazmondó sajtó?

Íme itt a felelet.

Új Lap: Szent Januárius csodája. Nápolyból jelentik: Rengeteg tömeg, a hívők óriási serege vonult fel tegnap a nápolyi székesegyházba, hogy tanúja legyen az évenként megújuló csodának: hogyan olvad meg a város védőszentjének, Szent Januáriusnak évközben keményé aludt vere. A csoda meg is történt. Egy órával az Úrfelmutatás után megolvadt a szent vér és folyékonyra lett. Kinn taracok és mozsarak durrogtak, a hiveken örömmámor vett erőt, a szent vért pedig visszavitték a helyére.

Az Est: Szent Januárius csodája. Róma, szeptember 21. Rengeteg tömeg, a hívők óriási serege vonult fel tegnap a nápolyi székesegyházba, hogy tanúja legyen az évenként megújuló csodának: hogyan olvad meg a város védőszentjének, Szent Januáriusnak évközben keményé aludt vere.

A csodatétel azonban tegnap némely a kadályokkal történt. Szent Januárius sztrájkba lépett és a vére sehogyan sem akart megolvadni. Hasztalan imádkozott a tömeg, hasztalan zúgtak a harangok, hasztalan könyörgött a papság monsigniore Caracciolo bíboros érsekkel az élén, a szent tudni sem akart a csudáról és a vére csak meredezett tovább is, feketén, kocsonyás tömegben abban az üvegedényben, a melyben a szent relikviát őrzik.

Tíz perc, husz perc mult el buzgó áhítottságok közben és a vér csak nem olvadt meg. A szent nem volt hajlandó megtenni, amit a hivek kértek tőle. Végül aztán monsigniore Caracciolo már kiadta a rendeletet, hogy a relikviát vissza kell vinni a helyére: a csuda az idén elmarad.

Erre a hivek rettenetesen elkeseredtek. Fenyegető láрма, haragos kiáltások támadtak a tömeg ajkán és a helyzet veszedelmesre fordult. „Szent Januárius! Szent Januárius! — kiáltotta a nép — ments meg bennünket a véreddel!” — Mert különben bajlesz! — kiáltották mások.

És, úgy látszik, Szent Januárius megijedt a bigott nép fenyegetőzéseitől, mert egyszerre csak — egy órával a felmutatás után — megolvadt a vér és folyékonyra lett.

Erre a tömeg megkönnyebbült. Kinn taracok és mozsarak durrogtak, a hiveken örömmámor vett erőt, a szent vért pedig elvitték.

újra, jégre tették a relikviát, hogy a jövő esztendői csudáig megint jó keményre fagyjon.

Ezért kell nekünk a becsületes sajtó!

A MAGYAR IPAR ÉS A MAGYAR KÖZÖNSÉG.

A Közművelődés kiváltképpen egyházi és iskolai lap; hiába akarna a nagy politika vizeire evezni, szava kevés visszhangra talál. Azonban nyitva áll előtte a társadalmi életnek és életnyilvánulásoknak minden mozzanata, melyeket vizsgálhat, melyekre irányíthatólag hathat. Igazságos bírálatával eszméket ebreszthet és törekvéseknek nyújthat ébredést.

Itt van a nemzeti munka kérdése. Nem azt a munkát értem, melyet a munkapart a maga részére foglalt le s amellyel úgy vagyunk, mint Kálmán király boszorkányával, hanem a szó igazi értelmében vett munkát. Azt a munkát, amely különben megszázaszorozható, hogy Magyarország boldoguljon. Ime a statisztika, a maga kellelhetlen számadataival kimutatja, hogy Magyarország 1800 millió koronát dob a külföldre évenként és magának Ausztriának 1200 millió koronát juttat. Ez azon kereset, melyet népünk milliói elveszítnek s amelyet Amerikában akarnak megtalálni.

Mindig felületesek voltunk, mindig a pilanatnyi fellobbanások szerint igazítottuk meggyőzésünket. Ellenben a melyre hatolni nem szeretünk, bajainkat gyökeresen orvosolni nem tudjuk. Már Zrínyi Miklós megrta és kipellengette nemzeti hibáinkat, melyek azóta sem fogytak meg. A Rákóczy szabadságharcában pedig jogosan tették azt a szemrehányást a hollandiai követek a magyar uraknak, hogy az ezüst, aranygombos mentekkel tündöklő vitézek a haza szabadságát kivívni nem tudják. A hollandusok is olompyitkés kabáttal vitézként ki.

Ezért nem tudja megvívni a mostani nemzedék se a közgazdasági küzdelmet. Nincs meg a komoly munkához a kitarásunk, mint a Zrínyi korabeli fiataiságnak sem volt meg és tönkrotesz a hivalkodás, a pompaszereget, amelyet a ridég idegen H. Rákoczy F. embereiben megrótt. Hol van az a esőkönyös kitarás, az a vasakarát a mi iparosságunkban, amely a semmiből is jólletet varázsol elő, hol van az a szakértelem, mely az idegennel diadalmasan fölveszi a versenyt? De hol van az a sovínizmus, az a nyakas kitarás a vásárló közönségünkben a hazi termék követelésében és pártolásában?

Bizony az iparosság is verheti a mellét a „mea culpa“-val, de verheti a mellét a magyar közönség is. Végre azonban a mea culpa után föl kellene ebrednünk. A magyar közönségnek két irányban kellene erős akarattal és egyetértéssel föl lépnie. Először vissza kellene szorítani a mértékelen fényűzés rombolását. Mint a hogyan tavaszi áradás piszkos hullámai a zöldelő vetekeket eliszapolják, vagy a felhőszakadás a már szépnek ígérkező termést összetiporja, úgy teszi tönkre a fényűzés anyagi és erkölcsi javainkat. Az volna az igazi honmentő eszeledek, ha ennek a mindent elnyelő bálványának romboló étvágját el lehetne fojtani.

Még a legalsóbb néposztályok sincsenek kivéve ennek rombolásától. A szöszeknek, az is-

kolának, társadalmi felvilágosításnak összefogott kezzel kell működnie némi eredmény létrehozatala végett.

Amennyiben szükségletek megis lesznek, igyekezzünk ezeket a haza határain belül készült iparcikkekből fedezni. Nem egy jótékony intézmény ruház fel tel idején szegény gyermekeket, sok helyt karacsnyfát állítanak. Vajjon van-e gondunk rá, hogy ne holmi külföldi ronggyal ruhazzuk fel szegényeinket, hanem a hazai termelés készítményeivel. Egyszóval alkalmi vásárainknál is állandóan szemünk előtt legyen, hogy filléreink itthon maradjanak.

Azonban nagyfokú közéletet árulnánk el, ha a hazai cikkek vásárlását csak az alkalmi vásárok idején sürgetnők. Ellenkezőleg a fő súlyt az állandó fogyasztás cikkeire kell fektetnünk. Legyenek ruháink, butoraink, hangszereink, képeink hazai kéz munkájának eredményei. Hazai gyárból kerüljenek ki a háztartásunkban a szappan, a gyertya, a gyufa, a cukor, az asztalmunkák, a kafenek stb. stb. Sőt tovább megegyez és azt sürgetem, hogy a tempomok felszerelése, képek, szobrok szinten a magyar művészeti ipar alkotásai legyenek. Ha száz év múlva az utódok tanulmány tárgyává teszik elődeik beszerzéseit, templom-, iskoladiszító eljárásait, ne legyen okunk szégyenkezni, hogy idegen népek rabszolgái és majmai voltunk.

Midőn ilyen törekvések kelnek életre és jutnak kifejezésre, igen fontos feladat haramlik a népvezetőkre. Nekik kell a buzdítást kellő időben elővenni, ha vidékükön életrevaló népi ipar elemei meglehet látják. Nekik kell buzdítani a nép leányait, hogy a népies cikkek csak tökéletesítsék és használatban tartsák. Nemzetgazdaságilag minő nagyszerű eredményeket lehetne elérni, ha egyes népi ipari cikkek előállítását gyáripari módon lehetne sokszorozni és a kereskedelmi forgalomba bevezetni!

El kell jönnie az időnek, mikor mindezek az eszmék a köztudatban általánosokká fognak válni, amikor nemcsak szerény iparvédelmi szervezetek hirdetik az ipartólás szükségességét, hanem a tulajpán jelvény mellett macacsul kitarók hirdetik az anyagi fejlődés elkerülhetetlenségét, hanem a nagy tömegek lesznek munkás hiveivé. Az államférfiak már régen belátták, hogy országunknak egyoldaluan földmívelő jellege nem nyújt elég erőt az állam fejlődésére; belátták és hangoztatják is, de gyökeres megoldást nem tudnak, vagy nem mernek találni a bajok orvoslására. A társadalom elő lelkiismeretének kell tehát az iparpártolásra a kínáló eszközöket felhasználni és a zsenge magyar ipar fejlődését a közömbösséggel szemben biztosítani.

HIREK.

— Személyi hírek. P ü s p ö k u r u n k a státuszgyűlés sürgető felkerésének engedve, kedden Bécsbe utazott, hogy Ófeisége előtt az országos kath. autonómiának mielőbbi létesítésére vonatkozó hó óhaját tolmácsolja. Az Immakulata ünnepre edes anyjával együtt visszavárjuk.

— Főigazgatói látogatás. A gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumban november hó 26-29-ig végezte hivatalos látogatását K u n c Elek tankerületi kir. főigazgató és látogatása befejeztével tartott értekezleten közölte a tanári testülettel tapasztalatainak eredményét.

— Oltáregyletünk vasárnap, e hó 4-dikén tartja szentegimadását. Délután 5 kor a szentbeszédet L e s t y á n József udvari pap mondja; gyűlés ez esetben elmarad. Januárban az ünnepélyes szentegimadás és változatos tárgyú gyűlés n y o l c a d i k a n lesz.

— Immakulata ünnepre való előkészületek serényen folynak s úgy a Dumont átírásában előadandó gregórián szentmise, mint a kongregáció felvétellel kapcsolatos ünnepély változtatott programját a fardadhatatlan P. M o c i k Felician művészelkének egész odaadásával készíti elő. Hisszük, hogy ez idén is ritka művelzetben lesz részünk, melyre távollevő olvasóink figyelmét is felhívjuk.

— Korate. Hétfőn, nov. 28-án vettek kezdetüket a hajnali misék a székesegyházban. — úgy halljuk — a barátoknál is van. Az első fenyeg segédlettel Z o m o r a praelátus tartotta nagy közönség jelenlétében. Utánna a papnöveldeben megtörtént a hagyományos kolbászos reggeli.

— P. Szélyes Ferenc, a helybeli zarda praesidense nagy betegem fekszik; a krízisen túl van ugyan, de azért állapotja bizonytalan. Helyette a hajnali miséket Z o m b o r y László és L e s t y á n József udvari papok tartják felváltva.

— A „Sacrorum Antistitum“ kezdetű pápai dekretum, mely bizonyos törvényeket foglal magában a modernista tanokban rejülő veszély elhárítására, most küldetik szét a XIV. számú körlevélben. Úgy a tanítással, mint a lelkipásztorokodással foglalkozó világi és szerzetes papok ezen dekretum értelmében a püspöknek vagy megbízottjának kezébe esküt tenni kötelesek, hogy az egyház tanítását mindenkor szemük előtt tartják és az eskü szövegét saját aláírásukkal ellátva a püspöki hivatalhoz juttatni kötelesek. A központi papság a papnövelő intézet kapornájában a rendes havi konferencia alkalmából tette le az előírt esküt a főpásztorral együtt nov. 25-én. Az esperesi székhelytől tavolabb eső lelkeseknek a szt. Atya ez alkalommal elengedi a személyes esküt, s megeleg- szül azzal, ha a nekik megküldendő hitvallást és eskümentát sajátkezűleg aláírva dec. végéig beküldik. Ezután minden egyes esetben, amikor a plebiániába beiktattatik, hogy hitsonoki s gyónatói küldetést nyer valamely áldozópap, köteles előzőleg a hitvallást és esküt, — melynek mintája a püspöki hivatalnál készen van — letenni. Az esperesek az alesperes vagy kerületi jegyző kezébe teszik le a hitvallást és esküt.

— Karacsnyoni mellekletet szándekomunk adni irodalmi társulatunk keszseges elnökének szives beleegyezésével. Az ide szánt dolgozatok beküldésének határideje e hó 8. Kérjük a munkatársak szives támogatását.

— Utitárs — már munkában van. T. i. az a kötet, mit a papnövelde spirituális ad ki. Tartalmaz 170 elmékedést; ára 2 K. A napokban előfizetési felhívás meg mindenfelé. Kérjük erre a választ mielőbb beküldeni. Egyelőre 500 pld. megjelenését tervezik . . .

— Tüzeset a várbán. Vasárnap, folyó hó 27-én este 10 óra felé a gyulafehérvári tüzérsegi kaszárnyában könnyen veszélyessé válható kéménytűzt ütött ki, mely már a fedélzet gerendaiba is harapódni kezdett, de a gyors katonai segítség csakhamar elfojtatta a tüzet. Kegyelmes Püspök Atyánk is a helyszínére segítségül sietett, mert egy központi papja kíséretében éppen akkor látogatta meg a finevelőintézetet.

— Az 1911. esztendő. Hat héttől mulva következik az új esztendő, amely ezáltal vasárnap kezdődik. A farsang január hó 8-ától február 28-áig tart. Husvét ápril. 16. 17. pinkösd ju-

nus 15 napján lesz, kettős ünnep ezenkívül csak március hó 25. 26-án van, de e helyett a karácsony harmas ünnep lesz, mert dec. 25-ike hétfőn lesz.

— **A hideg beállt** és előkerülnek a présmessapok, bundák, karmantyúk. A gyermekvilág megcsodálja a „szőrös szöveteket” és csapongó fantáziájával keresi eredetét. Kevésnek jut eszébe útbagazítani a kicsinyeket a szőrmeáruk eredetéről. A „Kis Pajtás” gyermeklap legutóbbi számában kepekkel tarkított érdemes ismeretést közöl a prémyadaszatról. Tájékoztítja a gyermekvilágot a préme hazairól, értékükről és az óriási veszélyekről, amely megszerzésükkel jár. Egyébként az új szám is rendkívül tartalmas és ötletes. Tessek csak megrendelni, elolvasni, meg fog győződni, hogy a legjobb gyermeklap. Félévre 3 kor. Egész évre 6 kor. Cím: „Kis Pajtás” Budapest, VII. ker., Thököly-út 26. s. z. a. m. Ahonnét az érdeklődőknek (iskoláknak több példányban is) mutatványszámot készséggel küldenek.

— **Egy év az EMKE életéből.** A nov. 19-iki közgyűlése szánt jelentéstől mindjárt az első lapon örvendően állapíthatjuk meg, hogy az EMKE vagyona egy számadási év alatt 294.000 koronával szaporodott, összes vagyona jelenleg 3,520.360 K. Az elkölthető évi kamat 220.891 koronára nőtt. Az évi növekedéshez legjelentékenyen járult a Miksa Zsuzsanna-fele 197.885 K. nagy alapítvány. Újabb nagy alapítványhoz jutott az EMKE Lakó Adolf 48—49 es honvéd hagyatékából, ki 42.000 koronát rendelt a hazafias egyesületnek. Az EMKE kiadásai között legjelentékenyebb az algyógyi székely földműves iskola fenntartása, mely 60.103 honnába kerül. Emke népiskolákra és kisdóvodákra, gyermekmenedékhelyekre 19.859 k-t, iskolaépítő akcióra 11.733 k-t, néptanító juttalmakra 8286 k-t, székely ipari segélyekre és ösztöndíjakra 6824 k-t, népkönyvtárakra, ifj. egyesületekre, daloskörökre 7500 k-t, ipari akcióra 3000 k-t, kulturális alapjai növelésére 7554 k-t, dologi kiadásokra, ügyvezetésre 24280 k-t., felekezeti iskolákra és segélyekre 1310 k-t fordítottak. Ez utóbbi telnek igazi címe azonban az lehetne: ref. egyházi segélyekre és iskolákra, mivel egyetlen más felekezet sem kap semmit. Tekintve azon óriási feladatokat, melyek az erdélyeszi magyarság művelődési érdekeinek megővése szempontjából más tényezők mellett az Emkera is hárulnak, még korántsem tekintjük fölöslegesnek ezen nagy hazafias egyesület támogatását. Hadd legyen az erdélyi közművelődésnek egy oly erős szervezete, mely a legelőtér szükségleteken segíteni tud. De egyúttal arra is felhívjuk olvasóink figyelmét, különösen papokét és tanítókat, hogy ifjúsági egyesületek, népkönyvtárak felállításánál forduljanak segítségért az Emkéhez, mert hiszen ez arra a célra a magyar államtól is tekintélyes segítségben részesül. Az Emke jelentéséből ez alkalommal inkább csak a számadatokat közölhetjük, mivel az 1910. évi jelentés a legszükségesebb adatokra szorítkozik. Jövő évben ünnepli majd az egyesület fennállásának huszonegyedik jubileumát, mely al-

kalommal részletes beszámolót fog a közönség elé terjeszteni, akkor fogjuk mi is működésének részletesebb rajzát adni.

— **Oltáregyesületi gyűlés Segesváron.** Segesváron november 13-án tartotta az oltáregyesület ez évi közgyűlését a tagok szép számú részvétele mellett. D o b o r d á n Károly plébános, igazgató a tudás és a hit egymáshoz való viszonyáról tartott szép megnyitójában a mai áltudósok azon tételét, hogy „a tudás ki-zárja a hitet”, hathatós szavakkal, meggyőző érvekkel cáfolta meg a tagok élénk érdeklődése és tetszése mellett. — Majd H o f f m a n n Erzsébet tartotta meg titkári jelentését az egyesület másfél évi működéséről, melyben szép szavakkal emlékezik meg az egyesület vezetőségéről, kiknek odaadó buzgósága az egyesületet oly jelentős erkölcsi és anyagi sikerekhez juttatta. D i c h l e r Gyuláné a pénztári számadást terjesztette elő, majd a beérkezett kerelmek, a közeledő Szt. Antal estélyek, az imaórák új beszerzése, a munkadélutánok megállapítása, s a karácsonyi ruhakiosztás ügyében tanácskozott a gyűlés, melyről a tagok új lelkesültségre, új buzgóságra hangolva távoztak.

— **Szent Antal estély Segesváron.** A segesvári oltáregyesület meghonosított és már elmaradhatatlanná vált Szt. Antal estélyek sorozata november hó 22-én vette kezdetét, igen szép számú közönség jelenlétében. Nyolc órákor már zsufolásig telve volt az iparegyet nagyterme, mikor felhangzott a megnyitó ének: Óh szent Antal légy minékünk hű vezérünk... Majd D o b o r d á n Károly plébános ajánlotta rövid, szívhez szóló beszédben az egybegyűtőknek a Szent Antal estélyek rendezésének célját, a szegény gyermekek felruházására irányuló nemes törekvést becses figyelmükbe. — A műsor összes számai, mint P o i l ó István kir. s. tanfelügyelő magas, tartalmas felolvasása a keresztény szocializmusról, melyben a pártunk törekvéseit, a legújabb kornak szeretet tanáival összekapcsolva szocialis törekvéseit párhuzamba vonta a szocialdemokraták rideg, anarchikus törekvéseivel, S z n i s t á k Gyula hegedűművész gyönyörű játéka, a V i n d t Anuska és F a r k a s Erzsike által előadott melodráma, L ö r i n c z i Vilma szép szavalata, S z a b ö László kacagató magánjelenete, a közbiszurtt énekszámok, a publikumnak igen tetszettek. Szóval itt a kicsiny szigeten pezseg az élet, folyik a munka, nemesednek a lelkek. Mindörökké így legyen!

— **Vallásellenes tanítók.** Az alapszabályoknak hatályon kívül helyezése ügyében a kultuszminisztérium egyik magas tagja egy újságírónak azt mondta, hogy az alapszabályok megsemmisítésére az adott okot, mert az egyesület lapja az Újkorszak vallásellenes dolgokat tartalmazott. A lap folyton izgatott a fennálló rend és szokások ellen. Követelte a felekezeteknek az iskolákból való kibűszöbölését.

— **Tehát a lutheranuskok pápát akarnak.** Valahogy úgy érzik, hogy a primus inter pares fogalom abszurd valami! erősebb centralizáció nélkül szétzúllenek. Így jönnek ök saját káru-

kon okulva ezekre rá. 1909-ben a német protestáns lelkészek és theologusok azt szorgalmazták, hogy a gyónást hozzák be a reformált egyházban, mert az a keresztény tökéletes lelki életnek postulatuma. Nemrégiben egy hajdubüszörményi ref. tanár foglalkozott lapjában a centralizációról s többek közt bevallja, hogy a csatlakozhatatlanság dogmáján sokkal többet gúnyolódtak, mint gondolkodtak a protestánsok. S ecce, Az Est kipattantja, hogy a luteránusok azon gondolkodtak, hogy jó volna egy egyetemes püspök, egy olyan papaféle ember. Ettől a névtől azonban Zsilinszky szerint sokkal jobban fázna a püspökök, hogysem akármilyen szükségnek engedjenek. Így tehát a lutheránusoknak ezidőszent aligha lesz pápájuk.

— **Új rend a vonatokra való beszállással.** Az államvasutak elnöksége a személyforgalom gyorsabb lebonyolítása érdekében rendeletet bocsátott ki az állomásfőnököknek, melyben a vonatok menetrend szerint való közlekedésének megkönnyítése és a késés apasztása érdekében elrendeli, hogy a be- és kiszállásnál csakis az egyik bejáró ajtót szabad igénybe venni, még pedig a felszállásnál az elülső, a kiszállásnál pedig a hátsó ajtót szabad igénybe venni, úgy hogy a fel- és leszálló utasok egymással ne találkozzanak, vagyis egymást a fel- és leszállásban ne akadályozzák, ami mindig idővesztéssel jár. A rendelet mindjárt életbe is lép.

— **Hosszú életnek a hosszú életéről.** Egy angol társadalmi lap nemrégiben azt a kérdést intézte néhány koros, de ifjúkori életvidamságát megőrző egyenhez, hogy mi a hosszú élet titka? A válaszok, amelyeket itt közlünk, általános érdeklődésre tarthatnak számot. A 94 éves Hooker József botanikus azt tartja, hogy az ő hosszú életében semmiféle titok nem játszott szerepet s annak oka pusztán a kedvező életfeltételekben, testi erejében keresendő, amely a betegségeket is távol tartotta tőle. Maxim Hiram, a 70 éves kiváló feltaláló, így felelt a hozzáintézett kérdésre: Azt kérdezi tőlem, mi az életelixir? Az alkohol és a dohány. Ezt azonban úgy kell érteni, mint ahogy egy iskolás fiu határozta meg a sőt, mondván: A só az a por, amit a husra kell szórni, hogy jó ize legyen. Ebben az értelemben képesít ez az élet-elixir a hosszú életre, ha nem élünk vele túlságosan. És kipróbáltam és jól jártam vele. Husonlő nézetem van a 89 éves Edvard Passmore. A kiváló emberbarát is: „Életemben 10,000 nap közül több mint 9999 ben jó egészségnek örvendtem és ezt főképen egyszerű és mérsékelt életmódomnak köszönhetem. Életem legmunkásabb korszakában abstinens és vegetáriánus voltam és majdnem ilyen maradtam végig.” A gyomorbaiban látja minden bajnak a szülőanyját és Senecával együtt mondja: Aki betegségeink száma felett csodálkozik, olvassa meg konyháink számát. Weber Herman, a kiváló orvos, valóságos szabályokat állít fel a hosszú élet elérésére: naponta dolgoztatni kell az egész testet, az evésben, ivásban s testi életvezetékben mértékletet tartani, éjjel és nappal sok friss levegőt szívni, korán felkúdni, korán kelni, s a felnőt ember csak hat, hét, de leg-

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és „BLUE STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIÁK.
 :- ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! :-

főlebb nyolc órát aludjek. Nagy gondot kell fordítani a naponként való fürdésre és a meg nem erőltető szellemi munkára is. Sarah Bernhardt, aki ez öregek társaságában a maga 63 esztendejével még állg lépett ki a gyermekeipőből, így nyilatkozik: „Hogy tartottam meg erőmet és életvidámságomat? Igazán magam sem tudom. Valószínűleg, mert folyton dolgozom. Semmiféle meghatározott vagy előirt diétát nem tartok, sőt ellenkezőleg, azt eszem, ami izlik és azt teszem, ami tetszik. Annnyit alszom, amennyi jól esik és rendszeren nem kelek nagyon korán. Beteg sohasem vagyok, s ha egy-egy orvos tanácsolt is néha valamit, amivel megőrizhetem egészségemet, sohasem fogadtam meg a tanácsát.”

— **Állandó mozi** városunkban. Egy jóval, törekvő óras iparosunk a Vigadóban állandó mozi rendezett be. Tapasztalásból írhatjuk, hogy képei jók, tanulságosak, nincs bennük semmi pikantéria; mindenkinek pártfogásába ajánljuk e vállalatot. Előadásokat tart szombaton egyet és vasárnap kettőt is.

— **Szantani feladvány.** Ha apádnak négy darab sonka lógna a füstön s egyet nekem küldene belőle, mennyi maradna még a füstön? — kerdi a tanító.

— Három — volt a felelet.

— Helyes — mondja a tanító. — Mond el ezt a példát ma atyádnak, hadd lássa, mennyire előre haladtál a szantában.

— **Hirdetmény.** Értesítjük a t. szállító közönséget, hogy Gyulafehérvár állomáson a kocsi rakományú küldemények elfuvarozása nem tart lepest az érkező kocsirakományokkal s emiatt áru- és kocsitorlóadás veszélye fenyeget. Ezen kényszerítő oknál fogva a vasúti üzletszabályzat 80-ik §. 8-ik bekezdése alapján és a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter úr Ónagymeltóságának 1910. évi június hó 22-én 41327/III. szám alatt kelt rendeletével nyert felhatalmazásból kifolyólag folyó évi december hó 1-től kezdve visszavonásig a leadásra kerülő összes kocsirakományú áruk után a díjszabásszerűleg megállapított fekbérmentes időt annak felére szállítjuk le. Arad, 1910. november hó 22-én. A z ü z l e t v e z e t ő s é g.

— **Értesítés.** A „Közművelődés“ 47-ik számában tett ígéremet beakarom váltani, amennyiben tisztelettel értesitem k. pártársaimat, hogy a jelzett öröklatom megrendelhető: „Ditmar R. Brünner testvérek“-nél (Bpest IV. Kosuth Lajos utca 3. sz. alatti lámpa-fém áru cég.) Igen olcsó s azért ajánlom, hogy legalább három drb. csövet s két méter botot rendeljenek. A megrendelésnél arra kérem k. paptestvéreimet, hogy hivatkozzanak reám, amennyiben olyat kérnek, aminőt én nekik megjelöltem. L ő r i n e z Sándor, plébános.

— **Papp György** tisztelettel jelenti k i m n a c h Ludmillával Budapesten 1910. november hó 20-an történt egybekelését.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

A gyergyói rk. tanítóegyesület

f. év november 22-én Szárhegyen tartott közgyűlése a következő módon folyt le:

Szent mise után L á s z l ó Dénes elnöki megnyitójában kikelt a „Magyar Tanítók Országos Szövetsége“ hirdeti határozata ellens ezen megnyitó kapcsán úgy a nevezett egyesület határozatát, mint a szabad-egyesület metéylező törekvéseit elítélte és visszautasította a közgyűlés.

A gyakorlati tanítás bírálatá és a csiki székely krónikáról folytatott eszmecsere után,

a székelyföldi kirendeltség kiküldötte tartott talpraesett előadást a háziipar tanításáról, melyet gyakorlatilag is bemutatótt. Az indítványok során sajnálattal lett felemlítve, hogy a kétszáz koronás allami tiszteletdíjban oly kevés csiki kath. tanító reszesül. Az elnökség megbízott az ok kikutatására és lehető elhárítására.

A tisztújítás rendjén elnöknek: Miklós István alesperes, kerületi egyh. tanfelügyelő lett megválasztva. Főjegyző: Horváth Mihály, aljegyző: Gereöfy Csanád, pénztárnok: Petres Sándor, alelnök: Ferencz Balázs, könyvtárnokká Sántha Albert tanítók lettek megválasztva.

A plébániák közvagyonának központi kezelése.

Lelkészi tapasztalataim folytán már régen beláttam azt, hogy a plébániák pénzének jelen kezelési módja nem kielégítő s az egyházi vagyont, minél tovább halad a kor, annál inkább veszélyeztetheti. Ezen aggodalmamnak koronagyűléseinken többször kifejezést is adtam s indítványoztam a központi kezelést.

Örvendek, hogy az eszme kezd tért hódítani. Vannak ugyan, kik már a limine elutasítják ezen eszmet, pedig — úgy vélem — még sem olyan meddő gondolat ez, mely legálább egy kis bővebb megfontolást nem érdemelne meg. A protestánsok már több év óta központban centralizálják a hitközségek közvagyonát. Ami jó az jó, bárholon származzék is az. Pál Dénes cikke az aggasztó állapotokat hűen világítja meg. (Közm. 1908. febr. 6.)

Ezen reális világban csakugyan a fináncialis oldala a legérzékenyebb az embereknek. Ezen téren legkönnyebben összezördülhet a lelkesz hiveivel s a más vallásfelekezetűeket elriaszthatja magától, illetve a vallás szent ügyétől.

Ha a lelkesz rendben akarja tartani a számadásokat, maga kell, hogy azokat kezelje, szedje a kamatokat, az adókat és kezeseket nyilvántartsa, mert a kurátorok nagy része erre keptelen; még nem is akarják magukat társaikkal szemben kellemetlenségnek kitenni. Ha üzlete van, feltű a kuncsaftosait; ha gazda, feltű a vereskakastól szénakazalát, házát és ha meg is teszi, mert rőndnek köll lenni: a pappal takarózik s így is a baj a papban kulminálódik, avagy tárcáját rendelkezésére boesátja.

Filiámban egy adós ügyvédi megintés útján befizette tőketartozását, készséges ember volt. Hát többször, ha találkoztam vele, nem azt kiabálta-e, hogy azt hittem, neki nincs miből megfizetni azt a száz koronát stb. Egymásnak kezesen (oláh közjegyző volt) hajtottam fel bírólal tartozását; pedig a legmesszebbbenő engedményt tettem s mégis a járásbírótság előtt azt mondotta, hogy soha ember úgy meg nem bánt valamit, mint én meg fogom bántani ezt. Szerencse, hogy harmadik községben lakik. Sohasem néz jó szemmel, ha néhanapján találkoznunk. Kellemesnek nem kellemes egy csőppet sem s még esetleg veszélyes is lehet. Már most képzeljünk el csak egyetlenegy végigjártatott pört dobpgéressel.

Bizony más madártávtalból szemlélni a dolgokat, mint a harc tüzeben forogni, mint közvetlen végrehajtó közeg gyanánt szerepelni s azok között élni, azokkal folytonosan érintkezni, a kinek bármilyen módon kellemetlenséget okozunk.

Elvégre saját személyét érintő kellemetlenségek kevésbbé bántanak az embert, hiszen tisztában van azzal mindenki, hogy aki közügyet

szolgál, a tövisszúrásokat ki nem kerülheti; de mikor a legszentebb ügy szenved, ez már elviselhetetlen, ezen segíteni kell.

De eltekintve ezen mizeriáktól, manapság annyira el vannak adósodva az emberek s talán ennek folytán annyira furfangosak, hogy a ki-játszásnak sok módját föltalálják.

Bizony a legtöbben az egyházi adósságot semmibe sem veszik, mert azt hiszik, hogy az olyan fölösleges pénz, melynek csak a kamátjára van szükség s a tőke elég, ha papíron szerepel; meg, hogy a pók nem is egyezik meg az egyház szellemével.

Ezt bizonyítja az is, hogy filiámban, midőn — felsőbb rendelet folytán — követeltem a tőke 10%-os törlesztését, a katolikus adósok zúgolódtak az ellen s mint valami nagy igazságtalan dolgot pertraktáltak az esetet.

Most már mindenütt el vannak terjedve a hasznos szövetkezetek, ahonnan olcsóbb pénzt kaphatnak, ha megszorulnak az emberek s a fizetési módozat is a leghumánusabb.

Miert nem lehetne biztosabb kezben egy jól szervezett és ellenőrzött központi bankban az egyházi vagyon, mint a fentebb vázolt egyesek kezében?

Az egyes egyházak veszítenének ugyan kamatban, mely veszteséget a nagyobb tőkével bíró hitközségek nem éreznék meg, de tőkejük megrövidítése nélkül hozzájárulnának a szegényebb egyházak fölségítéséhez, amennyiben az üzleti nyereségből a szegényebb egyházak részére templokot lehetne építeni, vagy jókabarba hozni. Be lehet ugyan tenni a pénzt más bankba is, de minek adja az egyház a hasznát másnak, mikor magának is nagy szüksége van arra.

Sz. F.

PESTI LEVÉL.

Moholról, vagy nem tudom én melyik pusztáról veres merénylet híret hordta szét a drót. A radekciók kapvakaptak a riportíren, leadták es pedig a következőképen: az x-i uradalom érdemes ispánja ellen brutális merényletet követett el egy elvetemült bérés. Kapával hátulról fejbe vágta, miután pedig a esendörök vasra veték, bilüncses kezével megfenyegette: megállj kutya, most nem haltál meg, de meghalsz, ha kiszabadulok. Azután a falusi erkölcsök eldurulásáról, balkáni állapotokról stb. szónokoltak nagy általánosságban. Pedig ez a dolog a körülményeknek majdnem szükségszerű es tanulságos rezultansa.

Van Moholon egy tisztartó, aki azért tisztartó, hogy gazdája óriási birtokát jól ismerje mappáról. Ha fáradságot vesz magának, hogy kimenjen munkásai között, salt köt a nyakára, hogy a szél meg ne fújja es keztitűt hűz, hogy a nap el ne süsse. A bérés jölléte es jobbtele az ő ambicióit közül hiányzik, ellenben lehűzza a munkást tiz körméről, ha gazdája érdeke egy malac értéknyit szenved. S vajjon csakugyan gazdája érdeke-e? A gazdatisztek gazdagodnak, a földes urak szegényednek. Hiszen ez nem újság, ez típus. Amaz a másik típus, melyik testéből-lelkéből érdeközösséget érzett gazdájával is, alattalóival, helyesebben munkatársával is, kiszolgált egy familiát, épségben tartotta minden birtokát, imitt-amott erkölceit is, szóval „a ház régi cselede“ teljhatalmú kormányzója volt s mégis holta napjaig szegény ördög volt, talán ez a típus kihalt. A tisztartó most nagyobb házat vezet, mint az ura. De hát kinek miköze ehhez?!

Ilyen típus volt az x-i uradalom érdemes

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Lajosfalva. „A reflexiók” idejüket multák. De azért szives sorából közöljük az ottani iskolában tanított hazafias verseket:

- 1 Ne bántsa német a magyart
Mert a magyar jót akar.
- 2 Mindenkivel egyezik
Szabadsággal osztozik.
- 3 A magyarnak nincs párja,
Tüzet vasat kiállja.
- 4 Szereti a szép honát
S mindenkinek békét hágy.
- 5 Csak ha támad valaki,
Szuronyt szegve megy neki
- 6 Istenének esküszik,
Hogy királyért elvérzik.
- 7 A ki vele másként bán
Annak szegyet, fittyet hány.
- 8 Majmolokat nem bámul,
Sérelmekre szemet hún.
- 9 Nagyon vendégszerető
Sültel borral kínál ő
- 10 Ha kell, tud ő vigadni,
Táncolni meg dalolni.

PÁLYÁZAT.

A gyergyócsomafalvi róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett *tanítói állásra* pályázatot hirdetek. Javadalma: 1. Az iskola pénztárából 100 kor. 2. Államsegély 900 kor. 3. Kertilletmény 20 kor. 4. Újabb építkezésig egy szobás lakásról az iskolaszék gondoskodik. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölendő

osztályok vezetése, ismétlő tankötelesek és kézimunka tanítása. *Pályázati határidő 1910. december 17.*

Gyergyócsomafalva, 1910. nov. 29.

Török Ferenc,
iskolaszéki elnök.

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rakóczy-utca 11-28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és armegtakarítás értékélp. u. egy ilyen szabadalmazott 260 klg. súlyu harang hangja egy más regilb szerkezetű 460 klg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű for-
gatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem raskództatják, jarások oly könnyed, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Regi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való atalakítását, — repedt harangoknak újraváló ontését vagy csekely felülfizetés mellett való becserelését.

Tüzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.
Képes arlapot és költségvetést díjmentesen küld.

A Dr. G. SCHMIDT fotórá és tisztiorvos fele

FÜLOLAJ

Gyorsan és alaposan gyógyít idő-
szakos süketseget, fülfájást, fülzú-
gást és nagyothallást még idült ese-
tekben is. Egyedül kapható üvegeje 4 K.
Torok József gyógyszerháza Budapest, Király-u. 12.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PECS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb
szabású, minőségű és finoman kidolgozott **re-
verendák és címádák, papi civil öltönyök**
előállítására.

Életemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egy-
házi ruhák:** casulák, pluvialek, velumok, bal-
dachinmok, minsztráns ruhák, zászlok, lobogók,
karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

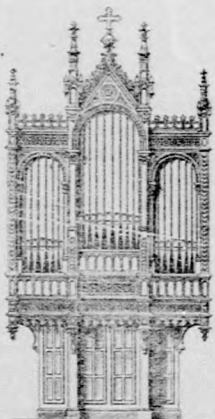
Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni.
Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi
céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség**
tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól
eszközöltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. — !
— Személyesen is megjelenek — !

BODA JÓZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt.
papság és a m. t. egyháztan-
ács szives tudomására hozni,
miszerint

orgona és harmonium
építő műhelyemet

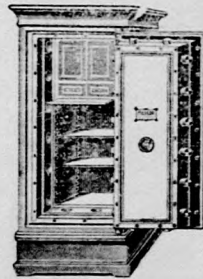
teljesen újonnan rendeztem be,
minek utánna módomban áll a legna-
gyobb szabásu orgona építését is
elvéallalni. Bárminemű javításokat és
átalakításokat jutányos árban, pontosan
eszközlök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden
egyháznak tüzmentes szekrényt
kell szereznie. Amely egyháznak
még eddig nincs tüzmentes szek-
rénye, forduljon bizalommal :

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb
tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegei központi alapítványi pénztár
Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-Ist-
ván-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.